

RP 49/2001 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om yrkeshögskolestudier och av vissa lagar i samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om yrkeshögskolestudier, lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier och lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning skall ändras.

Enligt förslaget skall i lagen om yrkeshögskolestudier tas in bestämmelser om studierätten vid yrkeshögskola för en studerande som bedriver studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Bestämmelserna om maximistudietiden och inskrivningsförfarandet, vilka för närvarande finns i förordningen, skall flyttas över till lagen eftersom de inverkar på individens rättigheter och skyldigheter. Till lagen fogas bestämmelser om beräkning av studietiden. En studerande kan på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår utan att den föreskrivna studietiden förkortas. Om den föreskrivna studietiden överskrids går den studerande

miste om studierätten. En studerande kan i vissa fall förlora studierätten också på grund av frånvaro. Det föreslås att i lagen föreskrivs också om den innehållsliga omfattningen på de studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Den undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen skall fortfarande vara avgiftsfri för studerandena. Enligt förslaget kan avgifter fortfarande tas ut i annan undervisning. För att avgifterna i undervisningen skall bli enhetligare föreslås att det bestäms om grunderna för avgifterna genom förordning av undervisningsministeriet.

I propositionen ingår dessutom förslag till ändring av 6 § lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier och av 7 § lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2001.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Enligt 12 § 2 mom. lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995) skall utbildningsprogrammen och utbildningsplanerna omfatta heltidsstudier under minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl kan en examen omfatta mer än fyra år. Enligt lagens 12 § 3 mom. fastställer undervisningsministeriet utbildningsprogrammen på framställning av yrkeshögskolan enligt vad som närmare bestäms genom förordning. Enligt 6 § 2 mom. förordningen om yrkeshögskolestudier (256/1995) fastställer undervisningsministeriet utbildningsprogrammen så att beslutet innehåller uppgifter bl.a. om utbildningsprogrammets omfattning. I praktiken har de av undervisningsministeriet fastställda utbildningsprogrammen omfattat 140-180 studieveckor. Om maximistudietiden bestäms med stöd av bemyndigandet i lagens 12 § 2 mom. genom förordning. Enligt 11 § 2 mom. förordningen om yrkeshögskolestudier skall en heltidsstuderande slutföra studierna inom en tid som är högst ett år längre än den tid som motsvarar deras omfattning, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar studeranden undantag från detta.

Undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen är enligt 16 § 1 mom. lagen om yrkeshögskolestudier avgiftsfri för studerandena. Avgiftsfriheten gäller undervisning och funktioner som omedelbart anknyter till den, såsom handledning samt prov, förhör, utvärdering och betyg. Terminsavgifter uppbärs därmed inte. Avgiftsfriheten gäller dock inte läroböcker eller andra motsvarande läromedel. I fråga om de avgifter som skall uppbäras i yrkesinriktade specialiseringsstudier och i annan vuxenutbildning iakttas enligt paragrafens 2 mom. i statliga yrkeshögskolor samt i tillämpliga delar även i kommunala och privata yrkeshögskolor vad lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) föreskriver. Undervisningsministeriet har inte fattat beslut om grunderna för avgifter som tas ut i statliga yrkeshögskolor, eftersom ing-

en statlig yrkeshögskola har inrättats på undervisningsministeriets förvaltningsområde. De kommunala och privata yrkeshögskolorna har själva beslutat om avgifterna.

Eftersom det blev allt vanligare att studietiden överskred den maximala längden gav Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE rf år 1997 en rekommendation om ett s.k. avtalsstudiesystem. Enligt rekommendationen kan en studerande som inte har slutfört studierna inom den tid som anges i förordningen och som yrkeshögskolan inte har beviljat rätt att fortsätta studierna då särskilda skäl saknas, slutföra de studier som är på hälft som avtalsstuderande, varvid avgifter för tentamina kan uppbäras. Enligt rekommendationen är särskilda skäl fullgörande av militärtjänstgöring, moderskapsledighet, långvarig sjukdom, internationella studier som varar längre än en termin samt en svår livssituation i den studerandes eller familjens liv. Syftet med arrangemanget har varit att finna ett sätt som gör det möjligt för de studerande att slutföra sina studier även i de fall då särskilda skäl till förlängning av studietiden inte anses föreligga. Den rekommenderade avgiften är 250 mark per tentamen och för mindre än fyra studieveckor samt 100 mark för varje studievecka som överskrider fyra studieveckor. Yrkeshögskolan kan enligt rekommendationen antingen helt eller delvis befria den studerande från avgifterna om vä- gande skäl talar för det.

1.2. Bedömning av nuläget

Riksdagens biträdande justitieombudsman har i ett beslut med anledning av en klagan år 1999 ansett att lagen och förordningen om yrkeshögskolestudier är bristfälliga i det avseendet att de inte innehåller klara och ändamålsenliga bestämmelser om under vilka förutsättningar och på vilket sätt man kan studera i yrkeshögskola efter det att maximistudietiden har uppnåtts. Enligt biträdande justitieombudsmannen är det med stöd av gällande lagstiftning om yrkeshögskolorna inte möjligt att ta ut avgifter för studier som överskrider tidsramarna. En precisering av

lagstiftningen borde enligt biträdande justitieombudsmannen övervägas också med avseende på huruvida en hänvisningsbestämelse som gäller lagen om förvaltningsförfarande borde tas in i lagstiftningen om yrkeshögskolorna.

Undervisningsministeriet riktade våren 1999 en förfrågan till den ordinarie yrkeshögskolorna om vilka avgifter som tas ut av de studerande. Förfrågan sändes till alla yrkeshögskolor som var verksamma som ordinarie läsåret 1998—99. Dessa uppgick till 20. Av svaren framkom att hälften av de yrkeshögskolor som hade deltagit i förfrågan har följt de avgifter som nämns i rektorsrådets rekommendation när det gäller överlänga studier. De övriga har använt egna avgifter eller så inte tagit ut avgifter alls. Den genomsnittliga avgiften uppgick till 200 mark per studievecka. Dessutom har det tagits ut avgifter på 250 till 650 mark för läroprov.

De studier som leder till yrkeshögskoleexamen skall slutföras inom den tid som föreskrivits för studierna, men bestämmelser om uppföljning av studietiden saknas. Synen på t.ex. vilken slags frånvaro som förbrukar den föreskrivna studietiden och vilken som inte gör det varierar i yrkeshögskolorna. Yrkeshögskolorna har följt sin egen praxis också när det gäller inskrivningen av antagna studerande samt närvaro- och frånvaroanmälan. I syfte ett förenhetliga praxis fogades till förordningen om yrkeshögskolestudier (256/1995) en ny 22 a § (473/2000) med bestämmelser om inskrivning vid yrkeshögskolan samt närvaro- och frånvaroanmälan varje läsår. Dessa bestämmelser motsvarar i huvudsak bestämmelserna i 14 § universitetsförordningen (115/1998). Vad en studerande överhuvudtaget har rätt att studera inom ramen för de studier som leder till yrkeshögskoleexamen har medfört problem. Studierättens omfattning i yrkeshögskolorna har inte slagits fast.

Enligt lagen om yrkeshögskolestudier är den undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen avgiftsfri för studerandena. I yrkesinriktade specialiseringsstudier och i annan vuxenutbildning kan avgifter tas ut. Vid beredningen av yrkeshögskolelagstiftningen var det inte möjligt att utfärda ett beslut av un-

dervisningsministeriet om grunderna för avgifter vid kommunala och privata yrkeshögskolor. Det överläts åt yrkeshögskolorna att själva fatta beslut i saken, vilket har lett till varierande avgiftspraxis. Studerandena vid yrkeshögskolorna befinner sig därmed inte i samma ställning när det gäller avgifter.

Enligt de uppgifter som insamlats i yrkeshögskolorna (databasen för uppföljning och utvärdering av yrkeshögskolorna AMKOTA) uppgick antalet studerande i utbildning för unga som leder till yrkeshögskoleexamen till 93 574 i september 2000. Av detta antal utgjorde studerandena med överlänga studier 1 362, dvs. 1,5 procent. Motsvarande siffror inom vuxenutbildningen var 20 595 och 588 och 2,9 procent. Att studierna drar ut på tiden förefaller således inte längre vara ett särskilt stort problem och gäller endast några få yrkeshögskolor.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Gällande bestämmelser om uppföljning av studietiden vid yrkeshögskolorna har visat sig vara otillräckliga. Bestämmelserna har också till vissa delar utfärdats på en felaktig författningsnivå med beaktande av deras karaktär. Syftet med reformen är att rätta till bestämmelserna så att de blir ändamålsenliga och på så sätt utveckla förfarandena i yrkeshögskolorna och förbättra studerandenas rättsskydd.

Det föreslås att till lagen fogas bestämmelser om den studerandes studierätt i yrkeshögskola. Studierätten skall omfatta rätten att slutföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen enligt utbildningsprogrammet och undervisningsplanerna. Dessa studier skall slutföras inom föreskriven tid.

De bestämmelser om maximistudietiden som ingår i förordningen om yrkeshögskolestudier berör den studerandes rättigheter. Det föreslås därför att de flyttas över från förordningen till lagen. I yrkeshögskolorna införs ett system med vars hjälp yrkeshögskolorna kan följa på vilket sätt studietiden för studerandena vid yrkeshögskolan förbrukas. En viktig metod vid uppföljningen är inskrivningsförfarandet. Bestämmelser om detta fogades till förordningen om yrkeshögskole-

studier år 2000. Det föreslås att också dessa bestämmelser flyttas över från förordningen till lagen.

Enligt förordningen om yrkeshögskolestudier har yrkeshögskolorna haft möjlighet att av särskilda skäl bevilja en studerande extra tid för slutförande av studierna. Denna möjlighet har yrkeshögskolorna utnyttjat på olika sätt. Särskilda skäl har i vissa yrkeshögskolor ansetts vara frånvaro t.ex. på grund av moderskapsledighet eller fullgörande av militärtjänst, medan andra yrkeshögskolor inte alls räknat in sådan frånvaro i studietiden. Detta har kunnat leda till att studerande vid olika yrkeshögskolor inte behandlats lika. Utgångspunkten bör fortfarande vara att frånvaro t.ex. på grund av moderskapsledighet eller fullgörande av militärtjänst inte räknas med i maximitstudietiden. Då det är omöjligt att på ett uttömmande sätt räkna upp sådan s.k. giltiga skäl, föreslås att en studerande på basis av en frånvaroaanmälan kan vara frånvarande under sammanlagt två läsår utan att detta förkortar den föreskrivna studietiden. Enligt förslaget skall yrkeshögskolan fortfarande ha möjlighet att av särskilda skäl bevilja en studerande extra tid för att slutföra studierna.

Det föreslås också att till lagen fogas bestämmelser om förlust av studierätten. Detta är en följd av att den studerande underlåtit att skriva in sig vid yrkeshögskolan eller att den studerande inte fått studierna slutförda inom föreskriven tid. Rättsmedlet i fråga om ett beslut som gäller förlust av studierätten föreslås vara rättelse såsom vid antagning av studerande och disciplinärt förfarande.

Den undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen skall fortfarande vara avgiftsfri för de studerande. Med tanke på större enhetlighet i de avgifter som tas ut i annan undervisning föreslås att bestämmelser om grunderna för avgifterna utfärdas genom förordning av undervisningsministeriet.

I bestämmelserna om ändringssökande föreslås ändringar som föranleds av att länsrätterna fr.o.m. den 1 november 1999 ersattes av förvaltningsdomstolarna genom lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999).

I 12 § (433/1999) förvaltningsprocesslagen (586/1996) bestäms om behörig förvaltningsdomstol. Enligt nämnda bestämmelse är det inte helt klart vad som är behörig förvalt-

ningsdomstol vid sökande av ändring i ett beslut av en yrkeshögskola. En stor del av yrkeshögskolorna är verksamma på olika orter. I många fall hör yrkeshögskolornas förläggningssorter till flera förvaltningsdomstolars domkretsar. För att det inte skall råda oklarhet om vilken förvaltningsdomstol som är behörig förvaltningsdomstol, föreslås att sökande av ändring i beslut av yrkeshögskolan hänförs till en och samma förvaltningsdomstol.

I detta sammanhang föreslås vissa ändringar också i lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier och i lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning. Yrkeshögskolan skall ges möjlighet att av särskilda skäl förlänga den tidsfrist på fem år att skaffa sig behörighet som gäller för s.k. gamla lärare. Till skillnad från den övriga pedagogiska lärarutbildningen skall de som studerar till musiklärare vid yrkeshögskola kunna genomföra lärarutbildningen redan i samband med de egentliga studierna.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna bestämmelserna om uppföljning av studietiden och den studerandes studierätt gagnar undervisningsarrangemangen vid yrkeshögskolorna och hjälper den studerande att ordna sina studier på ett ändamålsenligt sätt. Avgiftspraxis i de olika yrkeshögskolorna förenhetligas genom att avgifterna bestäms genom förordning av undervisningsministeriet. Då avsikten är att fastställa avgifterna till ett skäligt belopp, är de inkomster som inflyter via dem inte betydande för yrkeshögskolorna.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av Rådet för yrkeshögskolornas rektorer ARENE rf, Undervisningssektorns fackorganisation OAJ rf, Förbundet för Studentföreningar vid Yrkeshögskolorna i Finland SAMOK rf och Finlands kommunförbund rf. ARENE och SAMOK förhöll sig positivt till propositionen.

nen. Kommunförbundet motsatte sig att propositionen avlåts i detta skede och förutsatte betydande ändringar i lagförslagen. De anmärkningar gällande detaljer i lagförslagen som framförts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lag om yrkeshögskolestudier

Det föreslås att till lagen om yrkeshögskolestudier fogas bestämmelser om inskrivning vid yrkeshögskolan, den studerandes studierätt och uppföljningen av den samt förlust av studierätten och ändringssökande i fråga om det.

12 §. *Utbildningsprogram och undervisningsplaner.* Bestämmelserna om maximistudietiden, som för närvarande finns i 11 § 2 mom. förordningen om yrkeshögskolestudier, skall flyttas från förordningen och bli en ny 15 b § i lagen. Det föreslås därför att bemyndigandet i paragrafens 2 mom. stryks som obehövligt.

15 a §. *Inskrivning.* Det föreslås att en ny 15 a § fogas till lagen. Hit flyttas de bestämmelser i 22 a § förordningen om yrkeshögskolestudier som gäller inskrivning vid yrkeshögskolan samt anmälan som närvarande eller frånvarande varje läsår. Anmälan görs på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer. De studerande skall anmäla sig som närvarande i början av läsåret eller, om utbildningen inleds vid någon annan tidpunkt, när utbildningen inleds. De studerande skall anmäla sig som frånvarande antingen för hela läsåret eller från början av läsåret till kalenderårets slut eller från början av kalenderåret till dess slut. Den som anmält sig som frånvarande för helt läsåret kan om han eller hon så vill avbryta frånvaron och anmäla sig som närvarande från kalenderårets början.

15 b §. *Studierätt.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 15 b §, där det bestäms om den studerandes studierätt.

Det föreslås att i paragrafens 1 mom. bestäms om den innehållsliga omfattningen på de studier som leder till yrkeshögskoleexamen. Studierätten skall omfatta slutförande av de studier som leder till yrkeshögskoleexamen i den omfattning utbildningsprogrammet och undervisningsplanerna anger. Enligt förordningens 6 § fastställer undervisningsministeriet utbildningsprogrammen så, att beslutet innehåller uppgifter bl.a. om utbild-

ningsprogrammets omfattning i studieveckor. Yrkeshögskolan beslutar om utbildningsprogrammets undervisningsplaner. Enligt förordningens 9 § ordnas studierna och den undervisning som hör till dem i form av studieperioder. Studieperioderna är obligatoriska, alternativa eller valfria. I undervisningsplanen för ett utbildningsprogram fastställs bl.a. omfattningen i studieveckor för varje studieperiod. Den innehållsliga omfattningen på de studier som leder till yrkeshögskoleexamen bestäms enligt utbildningsprogrammet och undervisningsplanen av den lärare som svarar för utbildningen i fråga i samråd med den studerande. Enligt förslaget skall de grunder enligt vilka den innehållsliga omfattningen på examen fastställs anges i yrkeshögskolans examensstadga.

Till paragrafens 2 mom. flyttas de bestämmelser om maximistudietiden vid yrkeshögskola som för närvarande finns i 11 § 2 mom. förordningen om yrkeshögskolestudier. Genom dessa bestämmelser begränsas tidsmässigt den studerandes rätt att bedriva studier för yrkeshögskoleexamen vid yrkeshögskola. Eftersom maximistudietiden gäller den studerandes rättigheter måste det föreskrivas om detta i lag. Enligt förslaget kan den studerande på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår utan att den föreskrivna studietiden förkortas.

Yrkeshögskolelagstiftningen innehåller inga bestämmelser om maximistudietiden för deltidstudierande. Eftersom utbildningstiden i sådana vuxenstudier varierar enligt undervisningsarrangemangen och den studerandes situation, skall det enligt paragrafens 2 mom. bestämmas om grunderna för maximitiden för sådana studerande i yrkeshögskolans examensstadga.

15 c §. *Förlust av studierätten.* Det föreslås att till lagen fogas en ny 15 c § där det bestäms om förlust av studierätten för en studerande vid yrkeshögskola i vissa fall. En studerande som inte har anmält sig på det sätt yrkeshögskolan föreskrivit skall enligt paragrafens 1 mom. gå miste om studierätten. Yrkeshögskolan kan på ansökan återinföra studierätten för en sådan studerande. Vid

prövning av förutsättningarna för att återinföra studierätten skall dock bestämmelserna i 15 b § om maximitid beaktas. När studierätten återinförs behöver den studerande inte söka till yrkeshögskolan på nytt.

En studerande som inte har lyckats slutföra sina studier inom angiven maximitid skall enligt paragrafens 2 mom. förlora sin studierätt. På samma sätt som för närvarande skall yrkeshögskolan dock av särskilda skäl kunna bevilja en studerande extra tid för slutförande av studierna. Sådana särskilda skäl kan i praktiken komma i fråga då yrkeshögskolan anser studeranden ha förutsättningar att slutföra studierna inom skälig tid. De studerandes individuella studiesituationer är så olika att det i lag inte är möjligt att närmare definiera de förutsättningar på basis av vilka extra tid kan beviljas.

Den som är missnöjd med yrkeshögskolans beslut om förlust av studierätten kan enligt det föreslagna 15 c § 3 mom. söka rättelse i beslutet hos yrkeshögskolan enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet. Avsikten är att genom förordning bestämma att rättelse kan sökas skriftligen hos yrkeshögskolans styrelse på samma sätt som i fråga om antagningen.

16 §. *Om undervisningens avgiftsfrihet.* Den undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen skall enligt paragrafens 1 mom. fortfarande vara avgiftsfri för studerandena. Enligt paragrafens 2 mom. kan avgifter enligt nuvarande praxis tas ut i annan undervisning. Specialiseringsstudier och annan vuxenutbildning kan vara avgiftsbelagda. Det är ändamålsenligt att de avgifter som tas ut av de studerande är enhetliga i fråga om både avgiftsgrund och storlek oberoende av om den studerande studerar vid en kommunal eller privat yrkeshögskola. Det föreslås därför att det bestäms om grunderna för avgifter som tas ut av studerande genom förordning av undervisningsministeriet. Härvid iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) om avgifter för offentligt rättsliga prestationer. Det föreslås att till paragrafen fogas nya 3 och 4 mom. med normala hänvisningsbestämmelser som gäller dröjsmålsränta och indrivning av avgift.

28 a §. *Tillämpning av lagen om förvalt-*

ningsförfarande. Lagen om förvaltningsförfarande tillämpas enligt 3 § 1 mom. lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) bl.a. vid kommunernas och samkommunernas myndigheter och därmed också vid yrkeshögskolor som kommuner och samkommuner är huvudman för. När yrkeshögskolor som drivs av privata sammanslutningar, aktiebolag och stiftelser ordnar yrkeshögskoleundervisning sköter de en offentlig uppgift på samma sätt som kommunernas och samkommunernas yrkeshögskolor. Det föreslås därför att till lagen om yrkeshögskolestudier fogas en ny 28 a § som innehåller en hänvisningsbestämmelse om lagen om förvaltningsförfarande.

29 §. *Ändringssökande.* Enligt 29 § 3 mom. (1060/1998) lagen om yrkeshögskolestudier får ändring inte sökas genom besvär i ett beslut i vilket rättelse får sökas. Ändring i ett beslut som givits vid rättelseförfarande söks genom besvär hos länsrätten (numera förvaltningsdomstolen), vars beslut enligt paragrafens 4 mom. är slutligt. De beslut i vilka rättelse enligt lagen kan sökas gäller intagning av studerande enligt 15 § och disciplinärt förfarande enligt 17 §. Den som är missnöjd med ett beslut av yrkeshögskolan som gäller förlorad studierätt kan enligt det föreslagna 15 c § 3 mom. söka rättelse i beslutet. Motsvarande tillägg föreslås i lagens 29 § 3 och 4 mom.

Länsrätterna har ersatts av förvaltningsdomstolarna genom lagen om förvaltningsdomstolarna. De preciseringar som följer av detta föreslås samtidigt i lagens 29 §.

Det föreslås att ändring i beslut av yrkeshögskolan skall sökas hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe. Med huvudsakligt verksamhetsställe avses i detta sammanhang den ort där yrkeshögskolans centralförvaltning finns.

1.2. Lag om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier

6 §. *Lärarnas ställning.* Yrkeshögskolereformen har genomförts så att man i huvudsak använt lärarkåren inom motsvarande yrkesutbildning. Behörighetsvillkoren för lärare

vid yrkeshögskola är dock i bestämmelserna på en högre nivå än behörighetsvillkoren för lärare vid yrkesläroanstalt. För att också en sådan lärare vid en yrkesläroanstalt, som utgör bas för en yrkeshögskola, som uppfyller behörighetsvillkoren för denna tjänst eller befattning, men som inte uppfyller behörighetsvillkoren för lärare vid en yrkeshögskola skall få en möjlighet att bli lärare vid yrkes-högskolan, bestäms i 6 § lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier (258/1995) att en sådan lärare kan utnämnas till en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkes-högskola för en tid av fem år första gången tjänsten eller befattningen besätts, utan att den ledigförklaras. Avsikten är att en sådan lärare om han eller hon så vill innan denna tid går ut skall vinna behörighet som lärare vid yrkeshögskola genom att genomföra de tilläggsstudier som anges i behörighetsvillkoren. Tidsfristen på fem år går ut för de första ordinarie yrkeshögskolornas lärare i augusti 2001. När tilläggsstudierna för en del av lärarna i det skedet av olika orsaker kan vara på hälft, men det ändå förefaller uppenbart att de kommer att slutföras inom skälig tid, föreslås att till 6 § fogas en möjlighet för yrkeshögskolan att förlänga tidsfristen av särskilda skäl.

1.3. Lag om yrkespedagogisk lärarutbildning

7 §. *Behörighet för lärarutbildning.* Enligt 7 § lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning (452/1996) kan till lärarutbildning antas den som har en sådan utbildning och arbets-erfarenhet som fordras för en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola eller en yrkesläroanstalt. I yrkeshögskolornas utbildningsprogram i musik finns inriktningsalternativ som leder till yrkeshögskoleexamen i musik, musikpedagog (YH) och uppgifter som lärare. För att lärarutbildningen till

skillnad från den övriga yrkespedagogiska lärarutbildningen skall kunna genomföras redan i samband med de studier som leder till yrkeshögskoleexamen i musik, föreslås att till 7 § fogas en möjlighet att låta lärarutbildningen ingå i den utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen.

2. Närmare bestämmelser

Om de avgifter som kan tas ut av studerandena skall enligt 16 § 2 mom. bestämmas genom förordning av undervisningsministeriet. Avsikten är att genom förordning också föreskriva vad avgiftsfriheten innefattar. I förordningen skall också ingå bestämmelser om de grunder enligt vilka avgifterna för läromedel och annat material bestäms i det fall då yrkeshögskola ger läromedel och material för den studerandens personliga bruk.

Avsikten är att genom förordning av statsrådet bestämma att den som är missnöjd med förlusten av studierätten kan söka rättelse på samma sätt som den som är missnöjd med antagningen.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2001.

De ändringar som föreslagits i lagen om yrkeshögskolestudier inverkar på de studerandes rättigheter och skyldigheter. Det föreslås att bestämmelserna om maximistudietiden och inskrivningsförfarandet i detta sammanhang flyttas över från förordningen till lagen. De övriga ändringsförslagen innebär i huvudsak ett förenhetligande av praxis vid yrkeshögskolorna och därmed en förbättring av de studerandes rättsskydd. Det är därför ändamålsenligt att lagen tillämpas på alla studerande så snart den trätt i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ändring av lagen om yrkeshögskolestudier**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 mars 1995 om yrkeshögskolestudier (255/1995) 12 § 2 mom., 16 § 2 mom. och 29 §, av dessa lagrum 29 § sådan den lyder i lag 1060/1998, samt
fogas till lagen nya 15 a, 15 b och 15 c §, till 16 § nya 3 och 4 mom. samt till lagen en ny 28 a § som följer:

12 §

Utbildningsprogram och undervisningsplaner

 Utbildningsprogrammen och undervisningsplanerna skall omfatta heltidsstudier under minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl kan en examen omfatta mer än fyra år.
 -----

ningsplanerna samt enligt de grunder som föreskrivs i yrkeshögskolans examensstadga.

En heltidsstuderande skall slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än deras omfattning. En studerande kan på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår. Denna tid räknas inte in i maximistudietiden. Om grunderna för maximistudietiden för andra studerande för de studier som avses i 1 mom. bestäms i yrkeshögskolans examensstadga.

15 a §

Inskrivning

De som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot studieplatsen skall på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig till yrkeshögskolan, varpå de antecknas som studerande. De studerande skall varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer.

15 b §

Studierätt

En studerande har rätt att genomföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen enligt utbildningsprogrammet och undervis-

15 c §

Förlust av studierätten

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 15 a §, förlorar sin studierätt. En sådan studerande som senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem skall på nytt ansöka om studierätt hos yrkeshögskolan.

En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 15 b §, förlorar sin studierätt, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar studeranden extra tid för att slutföra studierna.

En studerande har rätt att söka rättelse hos yrkeshögskolan i ett beslut som gäller förlust av studierätten enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet.

16 §

Om undervisningens avgiftsfrihet

 Avgifter kan tas ut i annan undervisning. Om grunderna för avgifter bestäms genom förordning av undervisningsministeriet med tillämpande i tillämpliga delar av vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) om avgifter för offentlig-rättsliga prestationer.

Om en avgift enligt denna lag som tas ut av en studerande inte har erlagts på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen så som bestäms i räntelagen (633/1982).

Avgiften får indrivnas i utsökningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961).

28 a §

Tillämpning av lagen om förvaltningsförfarande

När ett sådant förvaltningsärende som avses i denna lag behandlas vid en privat yrkeshögskola iakttas vad som föreskrivs i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

29 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av en statlig eller privat yrkeshögskola söks genom besvär hos den

förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe och i övrigt enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring i ett beslut av en kommunal yrkeshögskola söks enligt kommunallagen (365/1995).

Med avvikelse från 1 mom. söks ändring i ärenden som gäller disciplinärt förfarande som avser en studerande genom besvär hos den förvaltningsdomstol som avses i 1 mom. med iakttagande i övrigt av förvaltningsprocesslagen.

Ändring får inte sökas genom besvär i ett beslut i vilket rättelse får sökas enligt 15, 15 c och 17 §. Ändring i ett beslut som givits vid rättelseförfarande söks genom besvär hos den förvaltningsdomstol som avses i 1 mom. I ett beslut som givits vid rättelseförfarande och som gäller bedömning av studieprestationer får ändring dock inte sökas genom besvär.

Ändring i ett beslut av en yrkeshögskola om yrkeshögskolans examensstadga, utbildningsprogram, undervisningsplan eller annat som gäller undervisningsarrangemangen får inte sökas genom besvär. Besvär får inte heller anföras över ett beslut av förvaltningsdomstolen som gäller intagning av studerande enligt 15 §, förlust av studierätten enligt 15 c § eller disciplinärt förfarande som avser en studerande enligt 17 §.

 Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 6 § lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 mars 1995 om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier (258/1995) 6 § som följer:

6 §

Lärarnas ställning

Även en sådan innehavare av en lärartjänst eller lärarbefattning vid en yrkesläroanstalt som utgör bas för en yrkeshögskola som uppfyller behörighetsvillkoren för denna tjänst eller befattning, men som inte uppfyller behörighetsvillkoren för lärare vid en yrkeshögskola kan utnämnas till en lärartjänst eller

en lärarbefattning vid en yrkeshögskola för en tid av fem år första gången tjänsten eller befattningen besätts, utan att den ledigförklaras. Yrkeshögskolan kan av särskilda skäl förlänga tidsfristen.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 7 § lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 juni 1996 om yrkespedagogisk lärarutbildning (452/1996) 7 § som
följer:

7 §	anstalt, om inte lärarutbildningen ingår i den utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen.
<i>Behörighet för lärarutbildning</i>	

Till lärarutbildning kan antas den som har en sådan utbildning och arbetserfarenhet som fordras för en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola eller en yrkesläro-

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 27 april 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Maija Rask*

1.

Lag**om ändring av lagen om yrkeshögskolestudier**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 3 mars 1995 om yrkeshögskolestudier (255/1995) 12 § 2 mom., 16 § 2 mom. och 29 §, av dessa lagrum 29 § sådan den lyder i lag 1060/1998, samt fogas till lagen nya 15 a, 15 b och 15 c §, till 16 § nya 3 och 4 mom. samt till lagen en ny 28 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

12 §

Utbildningsprogram och undervisningsplaner

Utbildningsprogrammen och utbildningsplanerna skall omfatta heltidsstudier under minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl kan en examen omfatta mer än fyra år. Om maximistudietiden stadgas genom förordning.

Utbildningsprogrammen och undervisningsplanerna skall omfatta heltidsstudier under minst tre och högst fyra läsår. Av särskilda skäl kan en examen omfatta mer än fyra år.

15 a §

Inskrivning

De som har antagits som studerande och meddelat att de tar emot studieplatsen skall på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer anmäla sig till yrkeshögskolan, varpå de antecknas som studerande. De studerande skall varje läsår anmäla sig som närvarande eller frånvarande på det sätt som yrkeshögskolan bestämmer.

15 b §

Studierätt

En studerande har rätt att genomföra de studier som leder till yrkeshögskoleexamen

enligt utbildningsprogrammet och undervisningsplanerna samt enligt de grunder som föreskrivs i yrkeshögskolans examensstadga.

En heltidsstuderande skall slutföra de studier som avses i 1 mom. inom en tid som är högst ett år längre än deras omfattning. En studerande kan på basis av en frånvaroanmälan vara frånvarande under sammanlagt två läsår. Denna tid räknas inte in i maximistudietiden. Om grunderna för maximistudietiden för andra studerande för de studier som avses i 1 mom. bestäms i yrkeshögskolans examensstadga.

15 c §

Förlust av studierätten

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som bestäms i 15 a §, förlorar sin studierätt. En sådan studerande som senare vill inleda sina studier eller fortsätta dem skall på nytt ansöka om studierätt hos yrkeshögskolan.

En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid som föreskrivs i 15 b §, förlorar sin studierätt, om inte yrkeshögskolan av särskilda skäl beviljar studeranden extra tid för att slutföra studierna.

En studerande har rätt att söka rättelse hos yrkeshögskolan i ett beslut som gäller förlust av studierätten enligt vad som närmare bestäms genom förordning av statsrådet.

16 §

Om undervisningens avgiftsfrihet

Undervisning som leder till yrkeshögskoleexamen är avgiftsfri för studerandena. I fråga om de avgifter som skall uppbäras i yrkesinriktade specialiseringsstudier och i annan vuxenutbildning iaktas i statliga yrkeshögskolor samt i tillämpliga delar även i kommunala och privata yrkeshögskolor vad lagen om grunderna för avgifter till staten (150/92) stadgar.

Avgifter kan tas ut i annan undervisning. Om grunderna för avgifter bestäms genom förordning av undervisningsministeriet med tillämpande i tillämpliga delar av vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) om avgifter för offentligt rättsliga prestationer.

Om en avgift enligt denna lag som tas ut

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av en studerande inte har erlagts på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen så som bestäms i räntelagen (633/1982).

Avgiften får indrivnas i utsokningsväg utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (367/1961).

28 a §

Tillämpning av lagen om förvaltningsförfarande

När ett sådant förvaltningsärende som avses i denna lag behandlas vid en privat yrkeshögskola iakttas vad som föreskrivs i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982).

29 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av en statlig eller privat yrkeshögskola söks genom besvär hos länsrätten enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring i ett beslut av en kommunal yrkeshögskola söks enligt kommunallagen (365/1995).

Med avvikelse från 1 mom. söks ändring i ärenden som gäller disciplinärt förfarande som avser en studerande genom besvär hos länsrätten med iakttagande i övrigt av förvaltningsprocesslagen.

Ändring får inte sökas genom besvär i ett beslut i vilket rättelse får sökas enligt 15 och 17 §. Ändring i ett beslut som givits vid rättelseförfarande söks genom besvär hos länsrätten. I ett beslut som givits vid rättelseförfarande och som gäller bedömning av studieprestationer får ändring dock inte sökas genom besvär.

Ändring i ett beslut av en yrkeshögskola om yrkeshögskolans examensstadga, ut-

29 §

Ändringssökande

Ändring i ett beslut av en statlig eller privat yrkeshögskola söks genom besvär hos *den förvaltningsdomstol inom vars domkrets yrkeshögskolan har sitt huvudsakliga verksamhetsställe och i övrigt* enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ändring i ett beslut av en kommunal yrkeshögskola söks enligt kommunallagen (365/1995).

Med avvikelse från 1 mom. söks ändring i ärenden som gäller disciplinärt förfarande som avser en studerande genom besvär hos *den förvaltningsdomstol som avses i 1 mom.* med iakttagande i övrigt av förvaltningsprocesslagen.

Ändring får inte sökas genom besvär i ett beslut i vilket rättelse får sökas enligt 15, 15 c och 17 §. Ändring i ett beslut som givits vid rättelseförfarande söks genom besvär hos *den förvaltningsdomstol som avses i 1 mom.* I ett beslut som givits vid rättelseförfarande och som gäller bedömning av studieprestationer får ändring dock inte sökas genom besvär.

Ändring i ett beslut av en yrkeshögskola om yrkeshögskolans examensstadga, ut-

bildningsprogram, undervisningsplan eller annat som gäller undervisningsarrangemangen får inte sökas genom besvär. Besvär får inte heller anföras över ett beslut av länsrätten som gäller intagning av studerande enligt 15 § eller disciplinärt förfarande som avser en studerande enligt 17 §.

bildningsprogram, undervisningsplan eller annat som gäller undervisningsarrangemangen får inte sökas genom besvär. Besvär får inte heller anföras över ett beslut av *förvaltningsdomstolen* som gäller intagning av studerande enligt 15 §, *förlust av studierätten enligt 15 c §* eller disciplinärt förfarande som avser en studerande enligt 17 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 6 § lagen om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 3 mars 1995 om vissa arrangemang som krävs för verkställande av lagen om yrkeshögskolestudier (258/1995) 6 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Lärarnas ställning

Även en sådan innehavare av en lärartjänst eller lärarbefattning vid en yrkesläroanstalt som utgör bas för en yrkeshögskola som uppfyller behörighetsvillkoren för denna tjänst eller befattning, men som inte uppfyller behörighetsvillkoren för lärare vid en yrkeshögskola kan utnämnas till en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola för en tid av fem år första gången tjänsten eller befattningen besätts, utan att den ledigförklaras.

Även en sådan innehavare av en lärartjänst eller lärarbefattning vid en yrkesläroanstalt som utgör bas för en yrkeshögskola som uppfyller behörighetsvillkoren för denna tjänst eller befattning, men som inte uppfyller behörighetsvillkoren för lärare vid en yrkeshögskola kan utnämnas till en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola för en tid av fem år första gången tjänsten eller befattningen besätts, utan att den ledigförklaras. *Yrkeshögskolan kan av särskilda skäl förlänga tidsfristen.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag

om ändring av 7 § lagen om yrkespedagogisk lärarutbildning

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 20 juni 1996 om yrkespedagogisk lärarutbildning (452/1996) 7 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

7 §

Behörighet för lärarutbildning

Behörighet för lärarutbildning

Till lärarutbildning kan antas den som har en sådan utbildning och arbetserfarenhet som fordras för en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola eller en yrkesläroanstalt.

Till lärarutbildning kan antas den som har en sådan utbildning och arbetserfarenhet som fordras för en lärartjänst eller en lärarbefattning vid en yrkeshögskola eller en yrkesläroanstalt, *om inte lärarutbildningen ingår i den utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen.*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
